

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN
JÄRJESTÖVERKOSTO

Lausuntopyyntö SM 167194, diaarinumero SMDno-2015-1557

Rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämistä koskeva hanke

Lähtökohta lausumiselle

Uusi laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä velvoittaa kunnat huomioimaan rahapelihaittojen ehkäisyn osana ehkäisevää päihdetyötä. Muutos on kannustanut päihdejärjestöjä ottamaan rahapelihaittojen ehkäisyn osaksi omaa toiminta-agendaansa aiempaa laajemmin. Myös 40 päihdejärjestön muodostama **Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto** (www.ept-verkosto.fi) on nostanut strategiaansa vuosille 2016 - 2018 pelihaittojen ehkäisyn. Toiminnan päämääräksi on kirjattu yhteiskunta, jossa on enemmän hyvinvointia ja vähemmän päihde- ja pelihaittoja. Verkosto on perustanut mm. työryhmän, jossa järjestöt voivat vahvistaa osaamistaan, verkostoitua ja tehdä yhteistyötä rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Päihdejärjestöillä on osaamista ja kokemusta päihdehaittojen ehkäisytyöstä, jota tulee nyt hyödyntää rahapelipolitiikassa.

Päihdejärjestöjen näkemyksiä hallituksen esityksestä arpajaislaiksi

Lain prioriteettina tulee olla rahapelihaittojen ehkäisy

Päihdejärjestöt pitävät erittäin tärkeänä ja hyvänä linjauksena, että rahapelihaittojen ehkäisy on suomalaisen rahapelipolitiikan prioriteetti ja päätavoite. Rahapelijärjestelmään liittyviä päätöksiä tulee käsitellä ensisijaisesti hyvinvointi- ja terveystaloudellisinä kysymyksinä.

Lakisääteinen rahapelimonopoli on tärkeä

Toimintaympäristö elää muutoksessa. Järjestöjen näkemys kuitenkin on, että Suomessa tulee olla kansallinen rahapelimonopoli rahapelaamisen vastuulliseksi järjestämiseksi. Monopolijärjestelmä tarjoaa pelaajalle luotettavan pelialustan ja tuottaa samalla yhteiskunnalle merkittävän hyödyn, kun voittorahoja kohdennetaan yleishyödylliseen toimintaan. Päihdejärjestöt kuitenkin korostavat, että monopolijärjestelmä ei yksin kykene ehkäisemään pelaamiseen liittyviä ongelmia. Tueksi tarvitaan monipuolista haittoja ehkäisevää laaja-alaista työtä.

Arpajaislain tarkoituspykälään on lisättävä myös haittojen ehkäisy

Arpajaislaissa säädetään uuden rahapeliyhtiön tehtävistä. Järjestöt pitävät hyvänä, että yhtiön tehtäviin on kirjattu myös haittojen ehkäisy. Arpajaislain tarkoituspykälästä (1 § 2 momentti) ehkäisyulottuvuus kuitenkin puuttuu. Nykyisellään siinä on mainittu pelkäämistä haittojen vähentäminen. Kyseiseen pykälään tulee lisätä haittojen ehkäisy sekä myös taloudellisten haittojen näkökulma.

Pelivalikoimaa laajennettava vastuullisesti

Pelivalikoimaa tulee kehittää ja markkinoida vastuullisesti pelaamisesta syntyviä haittoja minimoiden. Lopputuloksena ei saa olla tilanne, jossa pelien valikoima ja määrä on kasvanut sellaiseksi, että suomalaisten riski-

ja ongelmapelaajien määrät kasvavat. On myös huolehdittava siitä, että kansalaisilla on riittävästi tuotetietoa peleistä ja pelaamiseen liittyvistä riskeistä. Päihdejärjestöt alleviivaavat kansanterveydellisten näkökulmien tärkeyttä, vaikka järjestöjen oma ansainta perustuukin suurelta osin rahapelaamisen tuottoihin.

Rahapelipolitiikan päätökset ja linjaukset tulee tehdä haittatietojen perusteella

Rahapelaamisen vaikutuksia on seurattava ja pelaamisen haitallisuusarvioita on tehtävä systemaattisesti tutkimuksiin perustuen. Suomalaisen rahapelipolitiikan päätökset ja linjaukset tulee tehdä haittatietojen perusteella. Tuotekehittely on rahapelialalla nopeaa. Jotta haittaviranomaiset pystyvät suoriutumaan vaativasta tehtävästään, heidän asiantuntijuutensa kehittämistä ja päivittämisestä on huolehdittava ja siihen on panostettava riittävästi.

Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen tarvitsevat pysyvää rahoitusta

Arpajaislain perusteluissa todetaan, että rahapelihaittojen ehkäisyyn varataan riittävät resurssit. Itse laissa uusia resursseja ei kuitenkaan toimijoille esitetä. Rahapelihaittojen ehkäisyyn tulee osoittaa pysyvät resurssit. Järjestöt pitävät hyvänä EHYT ry:n ehdotusta, jonka mukaan uuden peliyhtiön rahapelikatteesta varattaisiin yksi prosentti rahapelihaittoja ehkäisevään ja vähentävään toimintaan.

Edunsaajien asema ja resurssit on turvattava

Sosiaali- ja terveysalan järjestöt tekevät työtä, joka ehkäisee elämänhallintaan liittyviä mm. liiallisen rahapelin pelaamisen mukanaan tuomia ongelmia. Tämän työn toimintaresurssien turvaaminen on tärkeää. Järjestöt korostavat kuitenkin, että tuottotavoitteen tulee rakentua maltillisella pelaamisella kertyviin tuottoihin.

Edunsaajien asemasta tuotonjaossa Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto yhtyy SOSTEn lausuntoihin sisäministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle. On tärkeää, että perustettavan sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannukset kustannetaan budjettivaroista. Järjestöt eivät kannata hallituksen esitysluonnosta, jossa yhtiö maksaisi kuluista puolet ja puolet katettaisiin RAY:n edunsaajien jako-osuudesta.

Helsingissä 11.4.2016

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston kuuluvat järjestöt:

A-Kiltojen Liitto ry
A-klinikkasäätiö
Barnavårdsföreningen i Finland r.f.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
Irti huumeista ry
Kalliolan setlementti
Kirkkopalvelut ry/Kehittämiskeskus Tyynelä
Koulutus elämään -säätiö
KRAN r.f.
Music Against Drugs ry
Naistenkartano ry
Nuorten Ystävät ry
Raittiuden Ystävät ry
Sovatek-säätiö
Suomen ASH ry
Suomen Mielenterveysseura

Suomen Syöpäyhdistys
Suomen Vanhempainliitto ry

Lisätietoja lausunnosta:

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston puheenjohtaja Olavi Kaukonen
olavi.kaukonen@a-klinikka.fi puh. 050 5286 189